

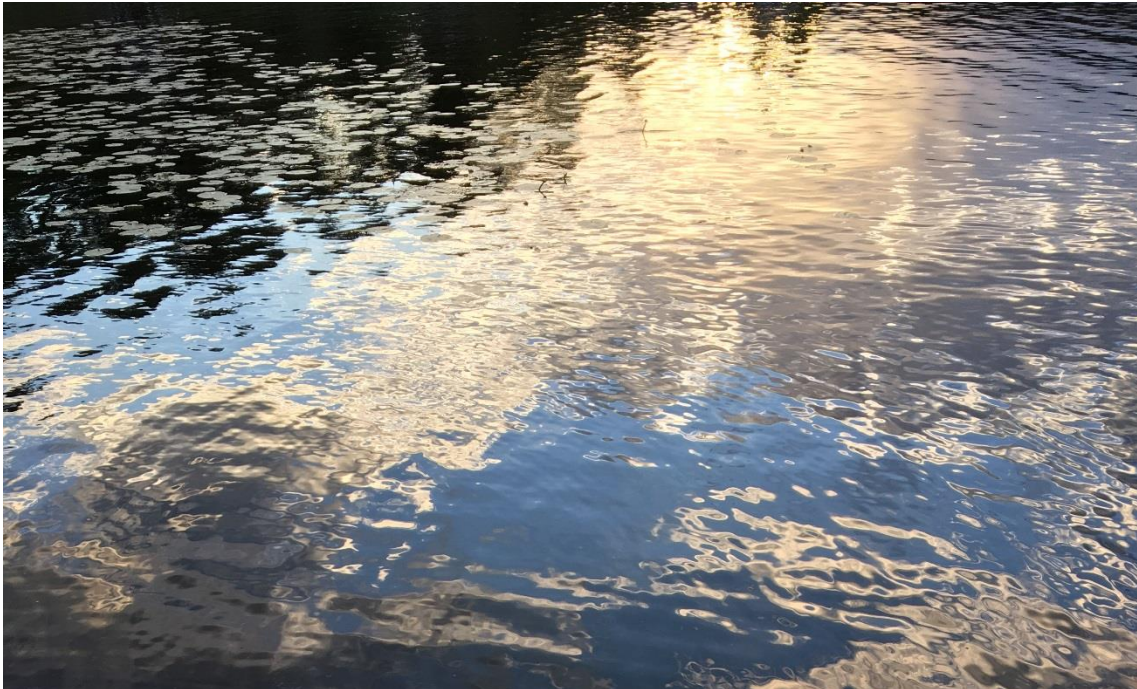

RAPPORT

GÖTEBORGSREGIONENS KOMMUNALFÖRBUND

Tekniskt underlag F
Utformning av vattenskyddsföreskrifter för Göta älv och Vänersborgsvikens
vattenskyddsområde

INFORMATIONSHANDLING
REVIDERAD 2018-06-20

SWECO ENVIRONMENT AB
VATTENRESURSER
UPPDRAGSNUMMER 1311579

FÖRORD

Fler än 700 000 personer är beroende av Vänersborgsviken och Göta älv för att få tillgång till dricksvatten. Att trygga möjligheten att använda Vänersborgsviken och Göta älv som vattentäkter, både idag och i framtiden är en självklarhet. Detta görs bland annat genom att skapa vattenskyddsområde med tillhörande bestämmelser, kallade vattenskyddsföreskrifter. Syftet med Göta älv och Vänersborgsvikens vattenskyddsområde är att minska risken för att vattnet blir så förorenat att det inte är lämpligt att göra dricksvatten av det.

Göta älv och Vänersborgsvikens vattenskyddsområde är ett samarbetsprojekt där sex kommuner gemensamt arbetat fram ett förslag till vattenskyddsområde med vattenskyddsföreskrifter. Redan idag finns ett vattenskyddsområde som ger Göteborgs vattentäkt i Göta älv ett visst skydd. Det vattenskyddsområde som nu föreslås skapar också ett skydd för Kungälvs, Lilla Edets, Trollhättans och Vänersborgs vattentäkter i Göta älv och i Vänersborgsviken. Samtidigt stärks skyddet för Göteborgs vattentäkt.

De kommuner som ingår i samarbetet kring det gemensamma vattenskyddsområdet är Vänersborg, Trollhättan, Lilla Edet, Ale, Kungälv och Göteborg. Här får invånarna helt eller till stor del sitt dricksvatten från Vänersborgsviken och Göta älv. Ale kommun har ingen egen vattentäkt i Göta älv utan försörjs via Göteborg och Kungälvs kommuner. Flera andra kommuner i regionen får också del av det dricksvatten som kommer från Göta älv.

Detta dokument är en del i det underlag som tagits fram i arbetet med att skapa ett vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter för Vänersborgsviken och Göta älv. Arbetet har utförts under 2013-2018. I samband med politiska beslut under 2018 har vissa ändringar gjorts i underlaget. Syftet med dokumentet är att visa på vilka grunder förslaget till vattenskyddsföreskrifter vilar och att visa motiven för föreslagna vattenskyddsföreskrifter. Målgrupp för dokumentet är myndigheter som ska yttra sig angående förslaget samt berörda sakägare och organisationer som är intresserade av att fördjupa sig i bakgrunden till förslaget till vattenskyddsområde och vattenskyddsföreskrifter.

Det kompletta underlagsmaterialet består av flera delar som tillsammans utgör bakgrunden till det förslag till vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter som tagits fram. Övriga delar i underlaget utgörs av *Göta älv och Vänersborgsvikens vattentäkter*, *Riskanalys för Göta älv och Vänersborgsvikens vattentäkter*, *Åtgärder för ökat skydd av Göta älv och Vänersborgsvikens vattentäkter*, *Avgränsning av Göta älv och Vänersborgsvikens vattenskyddsområde* och *Beskrivning av konsekvens för berörda inom Göta älv och Vänersborgsvikens vattenskyddsområde*. Även dessa dokument riktar sig i första hand till myndigheter som ska yttra sig angående förslaget samt berörda sakägare och organisationer som är särskilt intresserade av bakgrunden till förslaget.

Innehållsförteckning

1	Vattenskyddsföreskrifter – en av flera åtgärder	1
2	Vattenskyddsföreskrifternas syfte	1
3	Utformning av vattenskyddsföreskrifter	2
4	Bakgrund till föreslagna vattenskyddsföreskrifter	2
5	Förslag till vattenskyddsföreskrifter	3
6	Motiv för föreslagna skyddsföreskrifter	4
7	Indirekt lagstiftning inom vattenskyddsområde	10

Bilagor

- Bilaga F.1 Förslag till vattenskyddsföreskrifter för Göta älv och Vänersborgsvikens vattenskyddsområde
- Bilaga F.2 Indirekt lagstiftning inom vattenskyddsområde

1 Vattenskyddsföreskrifter – en av flera åtgärder

Att inrätta¹ bestämmelser, benämnda vattenskyddsföreskrifter, inom vattenskyddsområdet för Vänersborgsviken och Göta älv är en av flera åtgärder för att trygga möjligheten att använda Vänersborgsviken och Göta älv som vattentäkter varje dag, både idag och i framtiden. Vattenskyddsföreskrifter föreslås för verksamheter som bedöms kunna störa eller i värsta fall omöjliggöra vattenverkens produktion av ett hälsosamt dricksvatten. Det finns verksamheter eller händelser som bedöms kunna störa produktionen av ett hälsosamt dricksvatten men som ändå inte regleras i vattenskyddsföreskrifterna. Det kan bero på att verksamheten redan är tillräckligt reglerad i annan lagstiftning eller att det finns andra sätt som är bättre för att nå ett starkt vattenskydd, exempelvis genom tillsyn eller information. Att en verksamhet inte regleras i vattenskyddsföreskrifterna betyder alltså inte nödvändigtvis att den inte kan påverka produktionen av dricksvatten. Mer information om andra åtgärder för att skydda vattentäkterna finns i underlaget *Åtgärder för ökat skydd av Göta älv och Vänersborgsvikens vattentäkter*.

2 Vattenskyddsföreskrifternas syfte

I Naturvårdsverkets handbok med allmänna råd om vattenskyddsområde² anges vad syftet bör vara med vattenskyddsföreskrifter i olika delar av vattenskyddsområdet. De allmänna råden omfattar generella förhållanden och skyddszoner som följer metodiken i Naturvårdsverkets handbok om vattenskyddsområde (2010:5). Vid utformning av vattenskyddsföreskrifter tas därför hänsyn till de specifika förutsättningarna som råder. Påverkan via mark och grundvatten samt mark- och vattenutnyttjande som sker kontinuerligt och bedöms inte vara grund för utformning av vattenskyddsföreskrifter för Göta älv och Vänersborgsviken.

I vattenskyddsområdet för Göta älv och Vänersborgsviken är syftet med vattenskyddsföreskrifterna att minska risken för att en, i första hand akut föroreningssituation, ska störa eller i värsta fall omöjliggöra vattenverkens produktion av ett hälsosamt dricksvatten. Vattenskyddsföreskrifter föreslås därför för vattenskyddsområdets inre skyddszon, vars syfte är att skapa utrymme för att motverka, upptäcka och åtgärda en akut föroreningssituation.

I den yttre skyddszonen föreslås inga vattenskyddsföreskrifter. Att ändå göra detta område till vattenskyddsområde är en viktig signal om att hänsyn behöver tas i olika sammanhang om att det som sker inom området kan påverka en vattentäkt. Mer att läsa om motiven för den yttre skyddszonen finns i *Avgränsning av Göta älv och Vänersborgsvikens vattenskyddsområde*.

¹ Vattenskyddsföreskrifter meddelas med stöd av 7 kap. 22 § Miljöbalken

² Naturvårdsverkets handbok 2010:5 samt Naturvårdsverkets allmänna råd om vattenskyddsområde (NVFS 2003:16)

3 Utformning av vattenskyddsföreskrifter

Vattenskyddsföreskrifterna är utformade som restriktioner i markanvändningen/verksamheten. Vattenskyddsföreskrifterna anger därför inte hur man ska göra utan vad man *inte får lov att göra* inom vattenskyddsområdet.

Vattenskyddsföreskrifternas innehåll är ett komplement till annan lagstiftning och dubbelregleringar ska inte förekomma om det inte finns särskilda skäl för det. Under senare år har det i vattenskyddssammanhang aktualiserats att de vattenskyddsföreskrifter som föreslås ska vara möjliga att utöva praktisk tillsyn över, annars är de inte lämpliga föreskrifter.

Föreskrifterna formuleras med någon av följande restriktionsnivå:

	Anmälningsskyldighet föreslås för verksamheter eller åtgärder som normalt går att bedriva, men den prövande myndigheten vill ha möjlighet att ge föreläggande innan verksamheten påbörjas. Föreläggande avser försiktighetsmått som ska vidtas för att verksamheten eller åtgärden ska vara tillåten och bedöms utifrån de förutsättningar som råder i den specifika verksamheten.
	Tillståndsskyldighet föreslås för verksamheter eller åtgärder som normalt går att bedriva men först efter att den prövande myndigheten har bedömt förutsättningarna för den specifika verksamheten i en prövning. Myndigheten kan ge villkor som behöver uppfyllas för att verksamheten ska vara tillåten.
	Förbud föreslås för verksamheter eller åtgärd som inte ska förekomma.

4 Grund för föreslagna vattenskyddsföreskrifter

Den riskanalys³ och den riskvärdering⁴ som gjorts för vattentäkterna är stöd i arbetet att utforma vattenskyddsföreskrifter men är inte det enda som påverkar vad som föreslås ska regleras och vilken restriktionsnivå som föreslås. Andra aspekter finns som också måste beaktas i arbetet. De viktigaste aspekterna visas i Figur 1. I Göta älv och Vänersborgsvikens vattenskyddsområde är det dessutom ställningstaganden i sex olika kommuner som ska jämkas ihop i de gemensamma vattenskyddsföreskrifter som föreslås. Vattenskyddsföreskrifterna i det befintliga vattenskyddsområdet för Göteborgs vattentäkt i Göta älv har beaktats i arbetet men kommer att upphöra gälla när de nu föreslagna vattenskyddsföreskrifterna träder ikraft.

³ Riskanalys för Göta älv och Vänersborgsvikens vattentäkter, 2017-10-31.

⁴ Åtgärder för ökat skydd av Göta älv och Vänersborgsvikens vattentäkter, 2017-10-31.

Figur 1: Resultatet från riskanalysen, tillsammans med den efterföljande riskvärderingen, är ett av flera underlag som används vid framtagandet av förslag till vattenskyddsföreskrifter

Förslaget till vattenskyddsföreskrifter är därtill resultat av en avvägning där den nytta vattentäkten erhåller med givna vattenskyddsföreskrifter sätts i relation till den uppoffring vattenskyddsföreskrifterna medför för dem som berörs. Vattenskyddsföreskrifterna ska bidra till att säkerställa nyttjandet av vattentäkten både nu och i framtiden men får samtidigt inte gå längre än vad som krävs för att uppnå detta.

5 Förslag till vattenskyddsföreskrifter

Förslag till vattenskyddsföreskrifter finns i *Bilaga F1 Förslag till skyddsföreskrifter för Göta älv och Vänersborgsviken*. Förslaget omfattar riskkällor som identifierats inom Göta älv och Vänersborgsvikens vattenskyddsområde och för vilka vattenskyddsföreskrifter bedöms vara motiverat som en del i arbetet att nu och i framtiden säkerställa nyttjandet av vattentäktena för produktion av dricksvatten.

- Kemikaliehantering omfattande mer än 250 liter
- Bedrivande av miljöfarlig verksamhet
- Sanering som avses i 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd
- Lagring och deponering av farligt avfall
- Utsläpp av spillvatten och processvatten (även enskilda avloppsanläggningar)
- Spridning av avloppsslam och humanurin
- Dagvattenavledning

- Markarbeten
- Uppläggning av asfalt och oljegrus
- Yrkesmässig spridning av kemiska växtskyddsmedel

6 Motivering till föreslagna skyddsföreskrifter

Nedan utvecklas resonemanget avseende motivering till föreslagna vattenskyddsföreskrifter för Göta älv och Vänersborgsvikens vattenskyddsområde. Observera att vattenskyddsföreskrifter endast föreslås för den inre skyddszone.

1 § Kemikalier	
a	Uppställning eller parkering av tankbilar, tankbilssläp, järnvägstankvagnar eller andra transportbehållare, rymmande mer än 250 liter, och som innehåller petroleumprodukter, övrigt farligt gods eller andra hälso- eller miljöfarliga produkter är förbjudet. Undantag gäller om lagringen sker med sekundärt skydd. Undantag gäller också för bränsle i drifttanken på fordon.
b	Lagring av sammanlagt mer än 250 liter petroleumprodukter och andra hälso- och miljöfarliga produkter får ej ske utan tillstånd. Undantag gäller om lagringen sker med sekundärt skydd. Undantag gäller också lagring som sker på hårdgjord yta i ett utrymme inomhus som är under uppsikt och saknar golvbrunn.
c	Annan hantering än uppställning och lagring, av sammanlagt mer än 250 liter petroleumprodukter eller andra hälso- och miljöfarliga produkter får ej ske utan anmälan. Undantag gäller om hanteringen sker med sekundärt skydd. Undantag gäller också för transporter.
Motivering	<p><i>Petroleumprodukter är svårsanerade⁵ och kan redan vid mycket liten mängd störa eller omöjliggöra produktion av ett hälsosamt dricksvatten. Riskanalysen som utförts visar att hantering av farligt gods utgör en risk som påkallar behov av aktiv riskhantering. Hantering av petroleumprodukter för hushållens och lantbrukets utgör en lägre risk men förebyggande åtgärder, för att en föroreningsituation inte ska uppkomma, är ändå nödvändiga.</i></p> <p><i>Genom att reglera hantering av petroleumprodukter och andra hälsofarliga kemikalier minskar risken att hanteringen försämrar möjligheten att använda vattentäkterna för dricksvattenproduktion. Reglering av denna hantering rekommenderas även enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 2003:16.</i></p> <p><i>I vattenskyddsområden gäller generellt särskilda restriktioner för hantering av petroleumprodukter genom Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor (NFS 2003:24). För att minska risken att petroleumprodukter genom oaktsamhet eller olycka läcker ut och når vattentäkten skärps hanteringen inom inre skyddszone genom</i></p>

⁵ Naturvårdsverkets handbok om vattenskyddsområde 2010:5.

	<p><i>de restriktioner som förslås. Detta avspeglar kommunernas ambition att arbeta aktivt för att förebygga att risk för akut påverkan på vattentäkten uppkommer.</i></p> <p><i>Om det finns ett sekundärt skydd minskar risken att hanteringen av kemikalier ska orsaka läckage till omgivningen och därmed även risken för att vattentäkten ska förorenas. I de fall sekundärt skydd finns bedöms det vara en godtagbar förebyggande åtgärd som gör att hanteringen inte omfattas av de förbud eller krav på anmälan eller tillstånd som annars föreslås.</i></p> <p><i>Som komplement till föreslagna vattenskyddsföreskrifter behövs bland annat en fungerande beredskap för att förhindra spridning av en förorening till vattentäkten, eller till den plats där vattnet hämtas in till vattenverket, om en oförutsedd händelse inträffar.</i></p>
--	--

2 § Miljöfarlig verksamhet	
a	Miljöfarlig verksamhet eller åtgärd som är anmälningspliktig enligt 2-32 kap i miljöprövningsförordningen (2013:251 och eventuella senare ändringar) får ej bedrivas utan tillstånd. Undantag från tillståndsplikten gäller för sådan miljöfarlig verksamhet eller åtgärd vilken anmälts till behörig myndighet före dagen för fastställandet av dessa skydds-föreskrifter.
b	Sanering som avses i 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd får ej ske utan tillstånd.
<i>Motivering</i>	<p><i>Vid bristande hantering eller olycka kan skadliga mängder föroreningar läcka från en verksamhet och nå vattentäkten. Cocktaileffekter, som innebär att flera ämnen blandas och tillsammans är mer skadliga än varje ämne för sig, kan förstärka den negativa påverkan. Riskanalysen som utförts visar att olyckor eller utsläpp från bland annat industrier utgör en risk som påkallar behov av aktiv riskhantering. För de miljöfarliga verksamheter som redan är tillståndspliktiga enligt Miljöbalken bedöms befintlig lagstiftning, tillsammans med det faktum att området avgränsas som vattenskyddsområde och den hänsyn som då ska tas i samband med prövning, vara ett lämpligt sätt att arbeta med hantering av risk för vattentäkten.</i></p> <p><i>Den föreskriften som föreslås syftar främst till att möjliggöra en skarpare prövning av sådana miljöfarliga verksamheter som enligt Miljöbalken är anmälningspliktig. Genom att ställa krav på tillstånd för anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter ges kommunens miljönämnd tillfälle att innan verksamheten får påbörjas, upprätta villkor kopplade till tillståndet utifrån risken för påverkan på vattentäkten. Detsamma gäller för sådan sanering som enligt befintlig lagstiftning redan är anmälningspliktig. Villkoren kan innehålla krav på försiktighetsåtgärder så att verksamheten kan bedrivas på ett sätt som inte riskerar att påverka möjligheten att nyttja vattentäkterna för</i></p>

	<p><i>dricksvattenproduktion. Detta avspeglar kommunernas ambition att arbeta aktivt för att förebygga att risk för akut påverkan på vattentäkten uppkommer.</i></p> <p><i>Reglering av anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet rekommenderas även enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 2003:16.</i></p> <p><i>Som komplement till föreslagna vattenskyddsföreskrifter behövs bland annat en fungerande beredskap för en oförutsedd händelse orsakar spridning av förorenande ämnen till vattentäkten. För all miljöfarlig verksamhet och sanering är den ordinarie miljötillsynen som utförs en annan viktig del för att uppnå ett starkt vattenskydd, liksom verksamhetsutövarnas kunskap om de risker som finns och löpande egenkontroll för att verksamheten inte ska riskera att störa produktionen av ett hälsosamt dricksvatten.</i></p>
--	---

3 § Farligt avfall	
a	<p>Lagring och deponering av farligt avfall är förbjuden. Undantag gäller om lagringen sker på plats utan avrinning till vatten eller infiltration i marken och där obehöriga inte har tillträde. Undantag gäller också för miljöstationer för mottagning av farligt avfall från hushållen samt för sådant farligt avfall som hanteras genom tillståndsplikt enligt andra paragrafer i dessa skyddsföreskrifter.</p>
<i>Motivering</i>	<p><i>Reglering av upplag av avfall rekommenderas enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 2003:16. I förslaget vattenskyddsområde bedöms övrig lagstiftning vara tillräcklig för att hantera den risk som uppkommer vid hantering av avfalls om inte klassas som farligt avfall.</i></p> <p><i>Risken analysen som utförts visar att hantering av farligt avfall utgör en risk som påkallar behov av aktiv riskhantering. Farligt avfall kan medföra allvarlig förorening av en vattentäkt vid läckage från avfallet eller om avfallet genom ovarsamhet eller olycka hamnar direkt i vattnet. Cocktaileffekter, som innebär att flera ämnen blandas och tillsammans är mer skadliga än varje ämne för sig, kan förstärka den negativa påverkan. Genom att förbjuda lagring och deponering av farligt avfall på platser där avrinning kan förekomma och där obehöriga kan ta sig in och orsaka oförutsett läckage eller spridning till omgivningen minskar risken för att vattentäkten förorenas. Detta avspeglar kommunernas ambition att arbeta aktivt för att förebygga att risk för akut påverkan på vattentäkten uppkommer.</i></p> <p><i>Som komplement till föreslagen vattenskyddsföreskrift behöver verksamhetsutövare arbeta för att säkerställa funktionen i de fysiska anordningar som ska omöjliggöra spridning till omgivningen och hindra obehöriga från att ta sig in till de platser där lagringen sker. Den ordinarie miljötillsynen som utförs i verksamheter med hantering av farligt gods av alla slag är en annan viktig del för att uppnå ett starkt vattenskydd, liksom verksamhetsutövarnas kunskap om de risker som finns och löpande</i></p>

	<i>egenkontroll för att verksamheten inte ska riskera att störa produktionen av ett hälsosamt dricksvatten.</i>
--	---

4 § Avlopp	
a	Utsläpp av spillvatten och processvatten får ej ske utan tillstånd. Undantag gäller för enskilda avloppsanläggningar som har tillståndsprövats enligt 9 kap Miljöbalken.
b	Spridning av avloppsslam eller humanurin får ej ske utan tillstånd.
Motivering	<p><i>Den främsta påverkan från avlopp på Göta älv och Vänerborgsviken som vattentäkt avser parasiter och virus som riskerar att göra människor sjuka när de använder vattnet för dryck och matlagning i de fall parasiterna eller virusen inte avlägsnas i vattenverk. Riskanalysen som utförts, med parasiter och virus som bedömt ämne, visar att avlopp utgör en risk som kräver aktiv riskhantering. Även de kemikalier, t.ex. läkemedelsrester, mikroplatser och lösningsmedel som finns i spillvatten och processvatten från hushåll och verksamheter kan störa produktionen av dricksvatten i vattenverken.</i></p> <p><i>Befintlig lagstiftning ställer krav på tillstånd för stora utsläpp av spillvatten, nya spillvattenanläggningar och vissa sorters processvatten. Med den vattenskyddsföreskrift som föreslås stärks möjligheten att reglera mindre omfattande utsläpp av spillvatten och processvatten liksom äldre enskilda avloppsanläggningar som inte prövats enligt 9 kap i Miljöbalken. Reglering av avloppsanläggningar, dock endast som innebär infiltration i marken, rekommenderas enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 2003:16. I vattenskyddsföreskrifterna för Göta älv och Vänersborgsviken är kommunernas ambitionsnivå att tydligare reducera risken för främst spridning av parasiter och virus varför alla typer av enskilda avloppsanläggningar omfattas.</i></p> <p><i>Genom att införa krav på tillstånd för utsläpp av avloppsvatten och processvatten, liksom för spridning av avloppsslam och humanurin, kan myndigheten ge villkor för verksamheten innan den får påbörjas. Villkoren syftar till att minska risken att det uppkommer en påverkan på vattentäkten som kan störa produktionen av dricksvatten.</i></p> <p><i>Som komplement till föreslagna vattenskyddsföreskrifter behöver den som har en anläggning som släpper ut spillvatten eller processvatten genom kontroll och skötsel säkerställa funktionen i de fysiska anläggningar som syftar till att rena vattnet till en godkänd kvalitet innan det släpps ut i vatten eller mark. Den ordinarie miljötillsynen som utförs vid avloppsanläggningar av olika slag är en annan viktig del för att uppnå ett starkt vattenskydd liksom information till allmänheten om att äldre enskilda avloppsanläggningar inte ger en tillräcklig rening av avloppsvattnet.</i></p>

5 § Dagvatten	
a	Avledning av dagvatten får ej anläggas utan tillstånd. Undantag gäller avledning från ytor som utgörs av tomtmark eller lokalgator.
Motivering	<p><i>Dagvatten kan innehålla en mängd föroreningar och innehållet skiljer sig åt beroende på vilken typ av område dagvattnet kommer ifrån. Cocktaileffekter, som innebär att flera ämnen blandas och tillsammans är mer skadliga än varje ämne för sig, kan förstärka den negativa påverkan. Riskanalysen som utförts, både avseende dagvatten från bebyggelse och vägar, visar att dagvatten utgör en risk som påkallar behov av en aktiv riskhantering.</i></p> <p><i>För Göta älv och Vänersborgsviken som vattentäkt utgör dagvatten främst en risk för störning i dricksvattenproduktionen i det fall dagvattnet för med sig en koncentration av ämnen som läckt ut t.ex. till följd av en olycka. Genom att reglera avledningen av dagvatten med tillståndsplikt i vattenskyddsföreskrifterna kan villkor ställas på hur avledningen ska ordnas för att hindra en akut förorening från att nå vattentäkten via dagvattnet. Beroende på hur förorenat dagvattnet är kan även hastig tillförsel av dagvatten i samband med skyfall orsaka problem vid framställning av dricksvatten. Möjligheten att tydligare lyfta den hänsyn som behöver tas till vattentäkten vid utformning av dagvattenhantering avspeglar kommunernas ambition att arbeta aktivt för att förebygga att risk för akut påverkan på vattentäkten uppkommer.</i></p> <p><i>För att hantera den risk för vattentäkten som orsakas av dagvatten behövs bland annat fysiska åtgärder som innebär skapande av dagvattenanläggningar som på ett effektivt sätt kan fånga upp och hindra föroreningar från att flöda vidare mot vattentäkten. Annat arbete som minskar risken för vattentäkten kopplat till dagvatten handlar om att genom uppströmsarbete se till att förorenande ämnen inte alls kan nå dagvattnet.</i></p>

6 § Jord och berg	
a	Markarbeten får ej ske utan tillstånd. Undantag gäller för markarbeten med en sammanlagd jord-/bergvolym som är mindre än 400 m ³ .
Motivering	<p><i>För Göta älv och Vänersborgsviken som vattentäkt utgör markarbeten främst en risk för störning i dricksvattenproduktionen genom att risken för skred ökar när marken bearbetas. Därtill finns en risk för vattentäkten om markarbeten sker där föroreningssituationen är värre än vad som var känt innan markarbetet startade. Många sorters föroreningar kan vara fastlagda på markpartiklarna och med ökad och koncentrerad tillförsel av markpartiklar till vatten ökar även tillförseln av ämnen som kan störa dricksvattenproduktionen. Riskanalysen som utförts visar att olika ingrepp i marken, med anledning av</i></p>

	<p>det som beskrivs ovan, utgör en risk som påkallar behov av en aktiv riskhantering.</p> <p>Genom att reglera markarbeten med tillståndsplikt i vattenskyddsföreskrifterna kan villkor ställas på hur detta får ske så att risken minskar för en oönskad som kan medföra en akut störning i produktionen av ett hälsosamt dricksvatten. Detta avspeglar kommunernas ambition att arbeta aktivt för att förebygga att risk för akut påverkan på vattentäkten uppkommer. Reglering av markarbeten, bland annat i form av schaktning, pålning och spontning rekommenderas enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 2003:16.</p> <p>Som komplement till föreslagen vattenskyddsföreskrift behöver arbete ske för att säkra skedkänslig mark, främst där det också är bekräftat eller misstänkt förekomst av föroreningar i marken men även i jungfrulig eller opåverkad mark. Vid markarbeten behöver verksamhetsutövaren ha kunskap om föroreningssituationen och skredbenägenheten i den mark där arbetet ska utföras och vidta de fysiska åtgärder som är nödvändiga för att arbetet inte ska riskera att störa dricksvattenproduktionen. Det behöver också finnas beredskap att hindra en påverkan på vattentäkten om en oförutsedd händelse inträffar.</p>
b	Uppläggning av asfalt och oljegrus får ej ske utan anmälan.
Motivering	<p>Asfalt och oljegrus innehåller olika ämnen som kan störa produktionen av ett hälsosamt dricksvatten i det fall det sprids till vattentäkten i tillräckligt hög koncentration. Uppläggning av asfalt och oljegrus har inte bedömts i den riskanalys som utförts för vattentäkten. En anmälningsplikt i vattenskyddsföreskrifterna är ett komplement till övrig lagstiftning som möjliggör för kommunens miljönämnd att ge förelägganden om försiktighetsmått innan verksamheten påbörjas. Reglering av upplag av asfalt och oljegrus rekommenderas enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 2003:16, dock med förbud vilket inte bedöms vara motiverat i föreslaget vattenskyddsområde för Göta älv och Vänersborgsviken.</p>

7 § Bekämpningsmedel	
a	Yrkesmässig spridning av kemiska växtskyddsmedel får ej ske utan tillstånd.
Motivering	<p>Mycket små mängder bekämpningsmedel kan göra ett dricksvatten otjänligt. Även i låga doser har bekämpningsmedel hälsoskadliga effekter på människor. Riskanalysen som utförts visar att hantering av kemiska bekämpningsmedel påkallar behov av en aktiv riskhantering.</p> <p>Kemiska växtskyddsmedel, liksom andra bekämpningsmedel, används av privatpersoner, företag och myndigheter.</p>

	<p><i>För Göta älv och Vänersborgsviken som vattentäkt är det i första hand inte normal användning av växtskyddsmedel som är en risk, utan oförutsedda händelser där en högre koncentration kan uppkomma i vattentäkten. Vid yrkesmässig spridning av växtskyddsmedel finns ofta högre kunskap om hanteringen än vad privatpersoner normalt har. Den kunskap som finns och de mer eller mindre frivilliga åtgärder som görs bedöms dock inte vara tillräckliga för att minska risken för vattentäkten. Yrkesmässig hantering regleras i vattenskyddsföreskrifterna då det vid en oförutsedd händelse kan spridas så stora mängder till omgivningen att en störning bedöms kunna uppkomma i vattenverkens produktion av ett hälsosamt dricksvatten. Genom den tillståndsplikt som föreslås kan villkor ges som syftar till att minska risken för att oförutsedda händelser medför att betydande mängder växtskyddsmedel når vattentäkten. Detta avspeglar kommunernas ambition att arbeta aktivt för att förebygga att risk för akut påverkan på vattentäkten uppkommer</i></p> <p><i>Reglering av bekämpningsmedel rekommenderas enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 2003:16, dock med förbud vilket inte bedöms vara motiverat i förslaget vattenskyddsområde för Göta älv och Vänersborgsviken. Inte heller bedöms det vara motiverat att reglera andra sorters bekämpningsmedel än växtskyddsmedel, bland annat eftersom övrig lagstiftning inom området utvecklats sedan de allmänna råden togs fram.</i></p> <p><i>Privatpersoner hanterar mindre mängder vid ett och samma tillfälle vilket inte innebär samma risk för vattentäkten, helt enkelt eftersom att en mindre mängd inte orsakar samma skadliga koncentration i vattentäkten.</i></p> <p><i>Som komplement till föreslagen vattenskyddsföreskrift är information om hur växtskyddsmedel kan påverka vattnet och miljön ett viktigt arbete, både riktat till privatpersoner och yrkesverksamma som hanterar växtskyddsmedel.</i></p>
--	--

7 Indirekt lagstiftning inom vattenskyddsområde

Det finns restriktioner och anvisningar som gäller generellt inom vattenskyddsområden, så även inom det föreslagna vattenskyddsområdet för Göta älv och Vänersborgsviken. Dessa är meddelade med stöd av annan lag än miljöbalkens 7 kap. 22 § MB. Vilka dessa är och vilken omfattning de har kan ändras över tid. Det är därför inte möjligt att som bilaga till vattenskyddsföreskrifterna ha en fullständig och aktuella beskrivning över all indirekt lagstiftning som råder. Den som berörs av vattenskyddsområdet är skyldig att känna till vilka restriktioner och anvisningar som är aktuella, liksom att känna till all annan lagstiftning. De i dagsläget⁶ gällande restriktioner och anvisningar som per automatik träder ikraft då ett område fastställs som vattenskyddsområde redovisas som utsnitt i *bilaga F2* och redogörs kort för nedan;

⁶ 2017-10-31

- **Naturvårdsverkets föreskrifter gällande skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor (NFS 2003:24 med senare ändringar enligt NFS 2006:16, NFS 2009:3).** Dessa föreskrifter är utformade på ett sätt som innebär att verksamheten skall uppfylla vissa krav vilket innebär att verksamheten i praktiken är förbjuden inom vattenskyddsområde om dessa krav inte uppfylls, såvida dispens inte har medgivits. Observera att generellt krav på sekundärt skydd inte gäller befintliga cisterner och lösa behållare med tillhörande rörledningar installerade på en plats som vid tidpunkten för installationen inte utgjorde vattenskyddsområde.
- **Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2).** Dessa föreskrifter förmedlar genom 6 kap 1 § krav på tillstånd för yrkesmässig användning av växtskyddsmedel inom primär och sekundär skyddszon i vattenskyddsområden. Bestämmelsen gäller inte vattenskyddsområden som har inrättats efter den 1 januari 2018 och är därför inte aktuell inom det föreslagna vattenskyddsområdet för Vänersborgsviken och Göta älv.